

Työkykyä ja tuottavuutta hyvinvointialueille sote-toimijoiden yhteistyöllä

Hyvinvointialueen tehtävänä on järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto alueensa asukkaille. Työkäisten sote-palveluita tuottaa moni toimija, eikä toimijoiden välinen yhteistyö aina toteudu järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti. Jotta työkäinen saa oikeat palvelut, oikeasta paikasta ja oikeaan aikaan, hyvinvointialueilla on koordinoitava työssäkäyvien terveystalvueluita. TYÖOTE-toimintamalli tehostaa sote-toimijoiden yhteistyötä ja työkyvyn tukitoimia käytännön tasolla.

KESKEISIMMÄT SUOSITUKSET

1. Työkäisten sote-palvelukokonaisuutta on koordinoitava hyvinvointialueilla
2. Työ- ja työllistymiskyvyn tulee olla keskiössä työkäisten sote-palveluissa
3. Työterveyshuollon roolia työkyvyn tukijana on kirkastettava
4. Työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä tulee syventää TYÖOTE-toimintamallilla

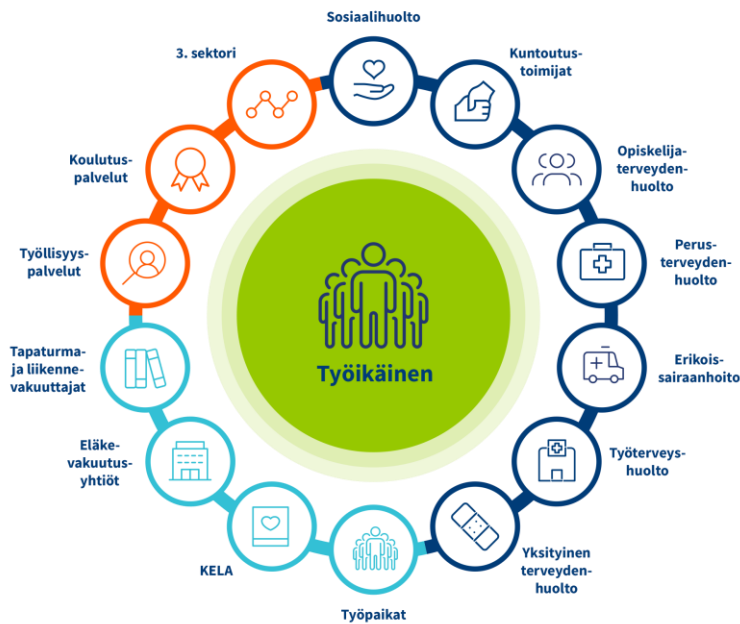

TÄMÄ POLITIikkASUOSITUS ON SUUNNATTU

- hyvinvointialueiden päättäjille
- sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäjille
- sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille

1. Työkäisten sote-palvelukokonaisuutta on koordinoitava hyvinvointialueilla

Vastaavasti kuten lasten ja nuorten tai ikääntyvien palvelukokonaisuudet, myös työkäisten sote-palvelut on huomioitava hyvinvointialueilla omana kokonaisuutenaan tai sektorinaan. Erityisnäkökulmana työkäisten sote-palvelukokonaisuudessa on työkyvyn ja työllistymiskyvyn tukeminen palveluintegraation keinoin.

Työkäisten sote-palvelukokonaisuuden toimijoita

Työkäisten sote-palvelukokonaisuuden koordinaatiovastuu on kirjattava hyvinvointialueen palvelustrategiaan. Palvelukokonaisuuden rakentaminen ja koordinointi perustuu asiakasryhmän tarpeisiin ja edellyttää eri toimijoiden yhteistyötä ja osaamisen tunnistamista. Eri palvelujen suhteet toisiinsa tulee tunnistaa, ja yhteensovittamisen periaatteista ja vastuista tulee sopia. Palvelukokonaisuudella kuuluu olla määritelty vastuuhenkilö. Lisäksi alueen palveluntuottajista tulee koota yhteistyöryhmä. Työ on tuloksellista, kun koordinaatiolle on asetettu tavoitteet ja indikaattorit, ja toimintaa seurataan.

Palvelukokonaisuudessa on huomioitava kaikki toimijat, jotka tuottavat sote-palveluita tuottavat työkäisille. Sekä työssäkäyvien että työelämän ulkopuolella olevien sosiaali- ja terveydenhuollon tulee näkyä myös kansallisen tason ohjaamisessa ja kehittämisessä.

2. Työ- ja työllistymiskyvyn tulee olla keskiössä työikäisten sote-palveluissa

Työikäisiä (15–64-vuotiaita) on Suomessa noin 3,4 miljoonaa. Heistä 1,9 miljoonalla on jokin pitkäaikainen sairaus tai vamma, ja 600 000 työikäisen sairaus tai vamma vaikeuttaa työn tekemistä tai työllistymistä. (Lähde: Tilastokeskus)

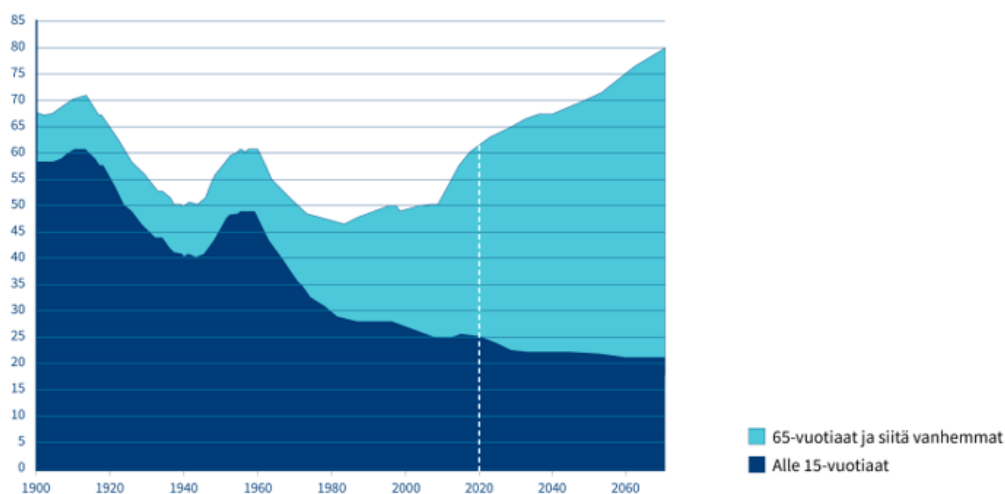
Työikäisten sairastamisen taloudelliset vaikutukset ovat huomattavia – menetetyn työpanoksen kokonaiskustannukset Suomessa ovat noin 24 miljardia euroa vuodessa. (Lähde: Rissanen&Kaseva, 2014.) Huomattavaa on, että sairaanhoidon kustannukset kattavat tästä summasta vain alle kolmanneksen – suurin kustannus tulee siitä, kun työikäiset eivät ole töissä. Jos työkyvyttömyyttä aiheuttaviin tekijöihin pystytään vaikuttamaan edes hieman nykyistä paremmin, on yhteiskunnallinen kustannusvaikutus huomattava.

Tulevaisuudessa työkyvyn ja työssä pysymisen merkitys korostuu entisestään, kun työikäiset kantavat yhä suuremman huoltovastuun.

Väestöllinen huoltosuhde – alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrä 100 työikäistä kohden – on kasvamassa koko maassa.

Sote-toimijoiden työllä on suuri merkitys työvoiman riittävyyden varmistamisessa. Aktiivinen työkyvyn tukeminen auttaa työntekijöitä jaksamaan paremmin työssä ja pidentää myös työuria. Työkyky tulee huomioida kaikissa terveydenhuollon kohtaamisissa, ja tarvittaessa lähettää potilas tarkempaan työkyvyn arviointiin työterveyshuollossa.

Väestöllinen huoltosuhde* 1900–2020 ja ennuste vuoteen 2070

*Alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien määrä 100 työikäistä kohden. (Lähde: Tilastokeskus)

3. Työterveyshuollon roolia työkyvyn tukijana on kirkastettava

Työterveyshuollolla on merkittävä rooli työikäisen väestön työkyvyn tukemisessa – se on mukana lähes 2 miljoonan työssäkäyvän suomalaisen terveydenhuollon järjestämisessä. Työterveyshuolto on myös ainoa terveydenhuollon toimija, jolla on suora yhteys potilaan työpaikkaan. Työterveyshuollon työkykyosaamista tulisi hyödyntää tehokkaammin ja systemaattisemmin työikäisen sote-palvelukokonaisuudessa.

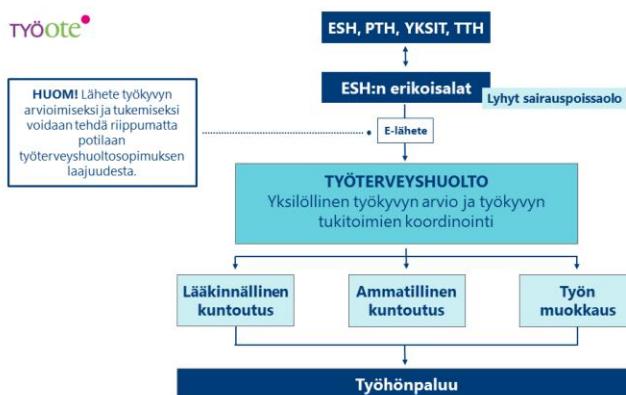
Työkyvyn arviointi sekä työkyvyn ja työhön paluun tuki ovat työterveyshuollon ydinosaamista. Suora yhteys potilaan työpaikkaan mahdollistaa muun muassa työn muokkausmahdollisuuksien hyödyntämisen.

Työterveyshuollon tulee toiminnallaan vastata niin muuttuvan työelämän kuin sosiaali- ja terveydenhuollon haasteisiin. Tämän toteutuminen vaatii yhteistyötä, ohjausta sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.

4. Työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä tulee syventää TYÖOTE-toimintamallilla

Jotta työssäkäyvä työntekijä pysyy työkykyisenä, työterveyshuollon osaamista tulee hyödyntää nykyistä paremmin. Tämä edellyttää suunniteltua yhteistyötä hyvinvointialueen sote-toimijoilta. TYÖOTE-toimintamalli on hyvä esimerkki tästä.

TYÖOTE-toimintamalli tiivistää julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä. Toimintamallissa erikoissairaanhoidosta kirjoitetaan tietyissä diagnooseissa vain lyhyt sairauspoissaolo, ja potilas lähetetään työterveyshuoltoon yksilöllistä työkyvyn arviota sekä aktiivisia työkyvyn ja työhön paluun tukitoimia varten. Potilaan työhön paluun ennuste paranee, pysyvän työkyvyttömyyden riski vähenee ja sairastamisen kulut pienenevät. Myös työterveyshuollon ja perusterveydenhuollon sekä kuntoutuksen yhteistyö tehostuu TYÖOTE-toimintamallin avulla. TYÖOTE-toimintamallin on osoitettu tuovan merkittäviä yhteiskunnallisia kustannusvaikutuksia.

TYÖOTE-toimintamalli tiivistää julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä.

Yhteenveto

Yhteistyö ja tehokas työkyvyn tukeminen kannattavat!

- Hyvinvointialueella tunnetaan työikäisille palveluita tuottavat toimijat ja yhteistyötä koordinoidaan.
- Tiedonkulku eri sote-toimijoiden välillä tehostuu ja työkykytiedon keräämiselle sekä tiedolla johtamiselle on paremmat edellytykset.
- Eri sote-toimijoiden roolit työikäisten terveydenhuollossa selkiintyvät.
- Päälekkäistä työtä vältetään eri sote-toimijoiden välillä – resurssit käytetään tehokkaasti.
- Työkyvyttömyysuhkiin reagoidaan ajoissa.
- Työvoima riittää hyvinvointialueella paremmin, alueen työpaikkojen kannattavuus paranee.
- Työikäinen henkilö saa oikeat palvelut, oikeaan aikaan ja oikeasta paikasta – hoidon jatkuvuus paranee.

TYÖOTE-TOIMINTAMALLI TEHOSTAA YHTEISTYÖTÄ

Työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon yhteistyötä ja työkyvyn tukitoimia voidaan tehostaa TYÖOTE-toimintamallilla. Toimintamallin juurtuminen osaksi työikäisten sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuutta lisää tuottavuutta ja ehkäisee työvoimapulaa. Hyvinvointialueiden on turvattava TYÖOTE-toimintamallin vakiintuminen ja leviäminen kaikkiin yleisiin ja paljon työkyvyttömyyttä aiheuttaviin potilasryhmiin.

Suosituksen tekijät

Eva Helaskoski
johtaja
eva.helaskoski@ttl.fi
+358 30 474 2300

Hanna Hakulinen
tutkimuspäällikkö
hanna.hakulinen@ttl.fi
+358 30 474 7257

Pauliina Kangas
ylilääkäri
pauliina.kangas@ttl.fi
+358 30 474 2514

TYÖote